

MONITORING ŠKŮDCŮ POLNÍ ZELENINY

43. TÝDEN (23.10.2023)

Kamil Holý

Výzkumný tým: Integrovaná ochrana zemědělských plodin proti škůdcům

Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.

Zprávy jsou zveřejňovány v Zelinářském zpravodaji, na Rostlinolékařském portálu a umístěny na webových stránkách VÚRV: www.vurv.cz - záložka Poradenství. Monitoring je podpořen z prostředků MZe - NAP (Národní akční plán k bezpečnému používání pesticidů).

Výskyt škůdců

Většina porostů je sklizena, do zbývajících mohou za pěkného počasí stále přilétat nové mšice a třásněnky. Pokračuje líhnutí molic z pupárií na rostlinách a žír housenek. Mšice lákají pestřenky, jejich dravé larvy mohou odběratelům vadit svou přítomností. Teplé říjnové počasí umožňuje výskyt dalších druhů škůdců, ale početnost je zpravidla velmi nízká.

Tato zpráva je v letošním roce poslední, pravidelný monitoring je ukončen, pokud se objeví problém se škůdci, zašlete foto a popis na email: holy@vurv.cz. Počasí má být i nadále pro hmyz příznivé, v teplotách nad 10 °C bude docházet k přesunům mezi porosty i žíru. Před nástupem zimy je třeba pravidelně kontrolovat porosty cibule na přítomnost třásněnek. Kdo dělá i polařinu, bude se potýkat se škůdci řepky a přenašeči viróz na obilí.

Děkuji pěstitelům a ZUČM za celoroční spolupráci a umožnění vstupu do porostů zelenin. Zvláštní poděkování patří MZe – Odboru bezpečnosti potravin, bez financování z projektu NAP by nebylo možné monitoring provádět.

Brukvovitá zelenina - na nesklizených porostech dokončují vývoj molice a housenky motýlů, naletují noví dospělci mšic. Ostatní škůdci (vrtalky, dřepčící, třásněnky...) se na sledovaných plochách vyskytují v minimálních počtech. Rizikové zůstávají plodiny s nymfami a pupárii molic, ze kterých se i po sklizni budou líhnout dospělci. Příznivý rok pro třásněnky se projevuje na sklizených náchylných odrůdách zelí zvýšeným poškozením listů v hlávkách hluboko pod povrchem.

Ostatní zelenina - na cibuli zůstávají třásněnky, které za vyšších teplot pokračují v sání i migraci. Pokračuje let polyfágní mšice broskvoňové, která většinou preferuje řepku před starou zeleninou. Chladno nevádí vrtalkám a květilkám, min na listech je minimum, jedná se jen o kosmetickou vadu. Drátovci se postupně stahují do hlubších vrstev půdy k přezimování. Lokálně může škodit pochmurnatka, na červené řepě i makadlovka řepná.

Riziková: molice, dřepčící, drátovci, zápředníček, housenky, třásněnky, mšice

Molice vlašovičnicková

- v dříve napadených porostech se budou líhnout dospělci po celý říjen nebo ve skladech či na prodejnách.

Monitoring - dospělci a vývojová stadia na spodní straně listů.

Ochrana - v této době se provádí ochrana odstraněním částí sklizených rostlin s nymfami a pupářií molic, ze kterých se mohou líhnout dospělci i ve skladu.

Dřepčící rodu *Phyllotreta*

- na sledovaných lokalitách pod prahem škodlivosti.

Monitoring - dospělci zpravidla na vrchní straně listů, za nepříznivého počasí se mohou ukrývat u kořenového krčku. Přítomnost prozradí požerky na litech.

Ochrana - v závislosti na počtu dospělců, mechanickou bariérou je zakrytí sítěmi.

Makadlovka řepná

- housenky na červené řepě dokončují vývoj. Nových dospělců je minimum.

Monitoring - drobné housenky ukryté mezi srdéčkovými listy, nad nimi pavučinka pokrytá trusem a půdou. Po zničení listů se zavrtávají do bulvy.

Ochrana - proti housenkám ukrytým v listech insekticidy nefungují, postačí pravidelná zálivka zajišťující růst nových listů (potravy) - housenky nemají potřebu zalézat do bulvy.

Zápředníček polní

- na brukvovité zelenině většinou slabý výskyt, častější na řepkách.

Monitoring - zelené housenky na spodní straně listů, mají tvar brousku (nejširší uprostřed). Při silném výskytu poletují dospělci v porostu.

Ochrana - provádí se proti nejmladším housenkám.

Bělásek řepový

- housenek ubývá, škodlivost se snižuje, ale v porostech jsou housenka cca za polovinou vývoje - ještě budou nějaký čas škodit, než se zakuklí.

Monitoring - zelenožlutá vajíčka jednotlivě na spodní straně listů, housenky jsou zelené se žlutými tečkami na boku, tělo je pokryté drobnými, hustými chloupky. Místo žíru se pozná podle trusu na listech a v paždí listů.

Ochrana - provádí se proti nejmladším housenkám.

Housenky můr

- může škodit více druhů, na sledovaných lokalitách se vyskytují vzácně (letos je výskyt podprůměrný), ale na řepkách se vyskytují housenky můry gama, můry kapustové (škodí až do konce října - též na salátové řepě a cukrovce).

Monitoring - vajíčka na spodní straně listů i dalších částech rostlin, jednotlivě či v početných snůškách. Housenky nejčastěji na listech. Početnost dospělců vybraných druhů lze zjistit ze sítě světelných lapáků ÚKZÚZ.

Ochrana - ošetřuje se proti mladým housenkám krátce po vylihnutí.

Mšice zelná

- nálet ustává, ale někde se objevují malé kolonie.

Monitoring - okřídlení i bezkřídlí jedinci na spodní straně listů nebo ukryté v hlávkách, pokrytí šedým voskovým ojíněním.

Ochrana - většinou regulovány ochranou proti dalším škůdcům i užitečnými organismy. Mšice v hlávkách jsou skryté před kontaktními přípravky, částečně i před užitečnými organismy.

Třásněnky

- dospělci i nymfy škodí na mladé cibuli, suché a teplé počasí jí vyhovuje, škodlivost bude pokračovat. Na brukvovitou zeleninu přilétají noví jedinci, kteří mohou pronikat do hlávek zelí, kde se v místě sání tvoří nádorky.

Monitoring - tmaví i světlí dospělci a nymfy jsou volně na listech, na starších rostlinách jsou ukryti mezi nahloučenými listy. V místě sání tmavé kupičky trusu. Nymfy mohou být zaměněny za světlé částečky půdy/písku.

Ochrana - na cibuli při začínajícím poškození listů sáním, u zelí zabránit vniknutí do hlávek, kde jsou před účinky přípravků chráněny. Ochrana cílena na další druhy škůdců brukvovité zeleniny většinou reguluje i třásněnku.

Užitečné organismy

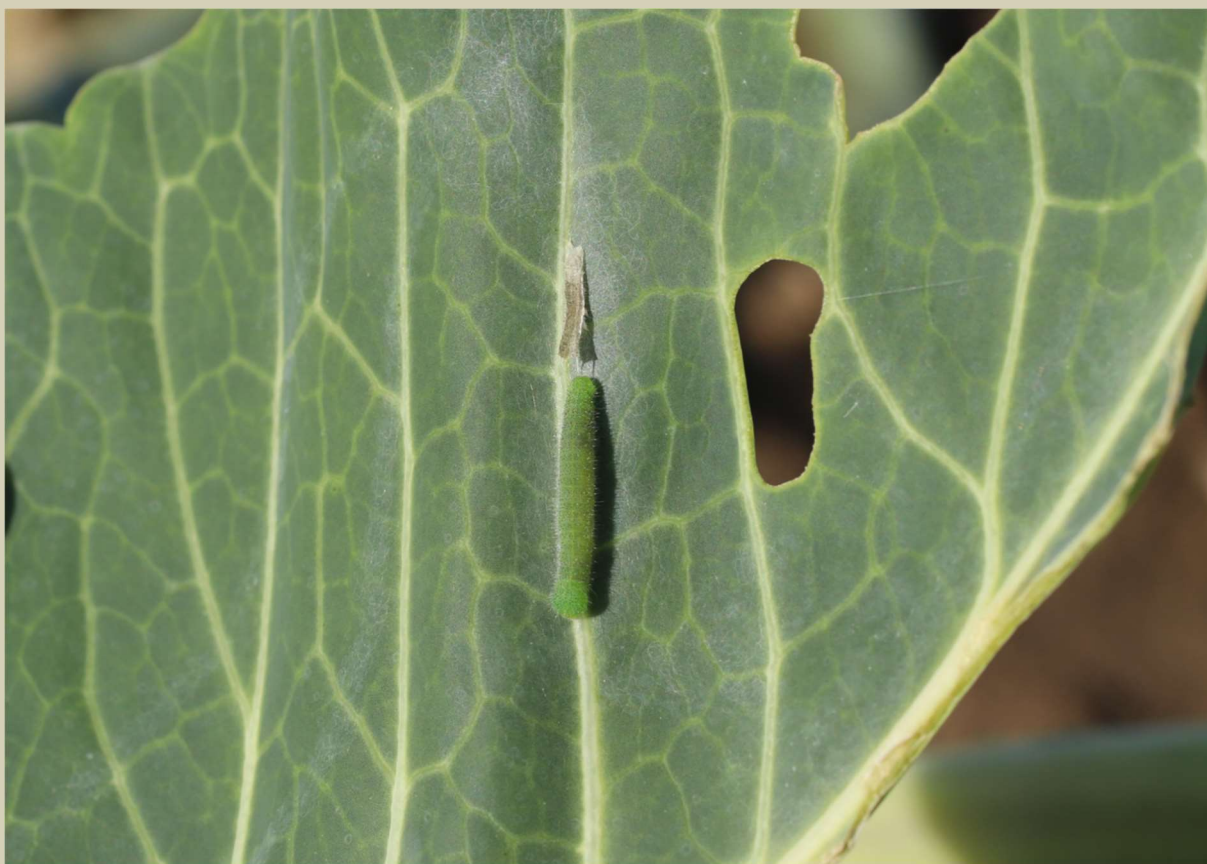
- na lokalitách se mšicemi zůstávají larvy a kukly pestřenek i mšicomaři. S postupujícím podzimem početnost ubývá.

V závislosti na počasí mohou škodit třásněnky i v listopadu

Dospělci molic se budou z pupárií líhnout i ve skladu

Čerstvě svlečená housenka běláška řepového - čím větší housenka, tím větší škodlivost

Dospělec a nymfa mšice

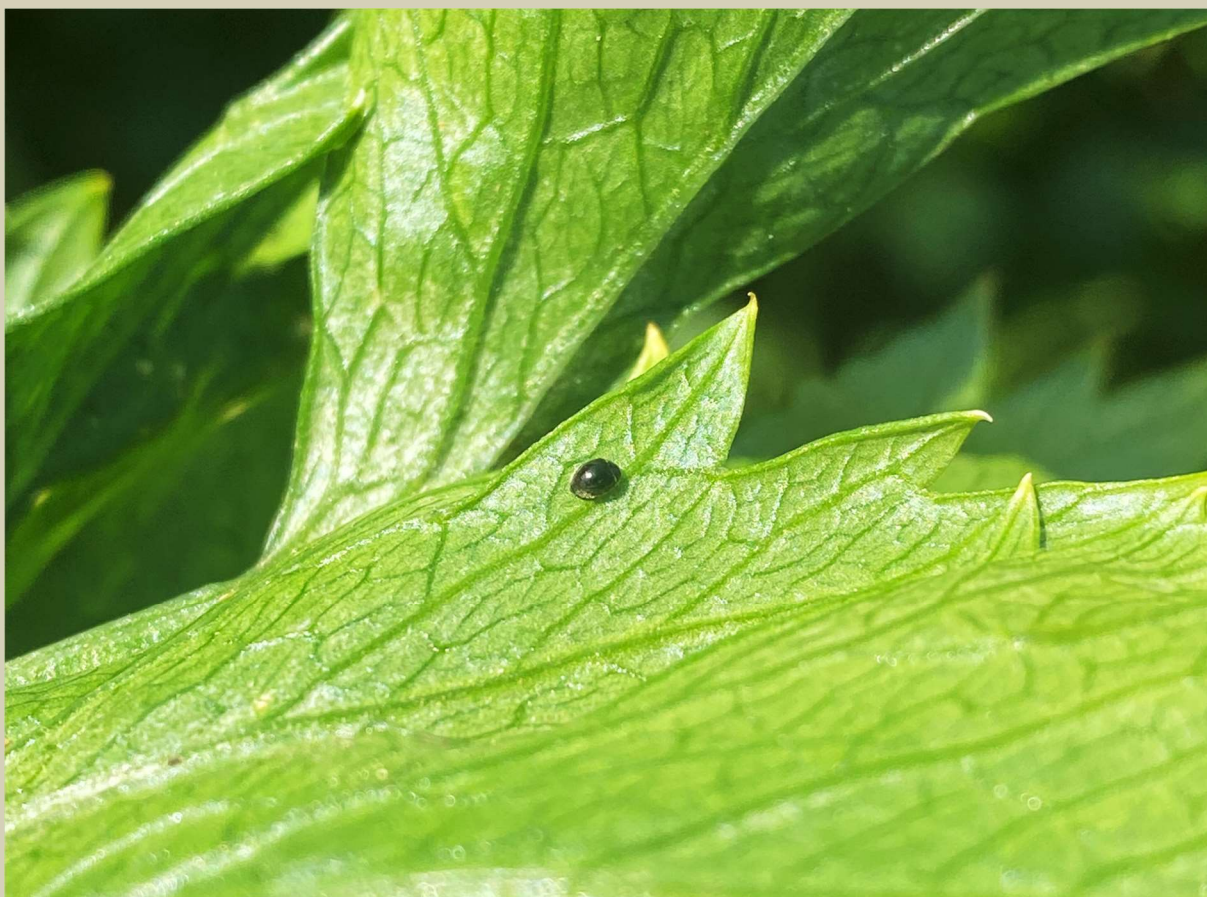
Kapkovitá kukla pestřenky

Mšice napadená mšicomarem a dospělec třásněnky

Začínající chodbičková mina vrtalky

Na listech celeru se zbytkami svilušek je možné zahlédnout dravé slunéčko rodu *Scymnus*